

คุณิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเสนอแนวทางในการพัฒนาระบบใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลยุติธรรมซึ่งการใกล้เคียงข้อพิพาทนี้เป็นกระบวนการที่สำคัญของการระงับข้อพิพาททางเลือก โดยเป็นแนวคิดที่มีรากฐานมาจากทฤษฎีความขัดแย้ง ที่ว่ามนุษย์ทุกคนนั้นล้วนมีความแตกต่างหลากหลาย ความขัดแย้งย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ และปรัชญาของการจัดการกับความขัดแย้งเหล่านั้น ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการรุนแรง แต่เป็นกระบวนการสันติวิธี ที่ยังสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลไว้ได้ ซึ่งคุณิพนธ์ฉบับนี้ได้นำเสนอวิวัฒนาการของการใกล้เคียงข้อพิพาททั้งในประเทศและต่างประเทศ ตั้งแต่กระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทแบบไม่เป็นทางการในระดับชุมชน จนถึงระดับที่เป็นทางการในระบบศาลยุติธรรม

สำหรับการศึกษาเพื่อพัฒนาระบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลยุติธรรมนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาไว้ 3 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคในการบริหารงานระบบใกล้เคียงข้อพิพาทในศาลยุติธรรม และ (2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการเสริมสร้างกระบวนการบริหารระบบใกล้เคียงข้อพิพาท ในศาลยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (3) เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาระบบใกล้เคียงข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบอย่างครอบคลุม

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษาโดยได้วางรูปแบบการวิจัยในเชิงคุณภาพและเน้นให้นักการได้มาซึ่งข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูล

จากผลการศึกษาค้นพบว่า การพัฒนาระบบใกล้เคียงข้อพิพาทให้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องพัฒนาองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ คือ การสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ การกำหนดระเบียบกฎหมายที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสร้างเสริมทัศนคติในเชิงบวกต่อระบบการใกล้เคียง การฝึกอบรมและการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม ส่วนการพัฒนาระบบการใกล้เคียงข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบนั้น ปัจจุบันยังไม่ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบดังเช่นที่ศาลยุติธรรมดำเนินการอยู่ แต่สามารถเรียนรู้ประสบการณ์การพัฒนาการใกล้เคียงข้อพิพาทจากศาลยุติธรรมได้ ทั้งด้านรูปแบบ องค์ความรู้ การพัฒนาในเชิงนโยบาย ระเบียบกฎหมาย และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ นั้นต่างเดินมาบนเส้นทางที่คล้ายคลึงกันอย่างมาก ข้อเสนอแนะจากการศึกษาในครั้งนี้ก็จะสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการใกล้เคียงข้อพิพาทให้มีความเหมาะสมกับสภาพของสังคมไทย และเอื้ออำนวยให้ระบบการอำนวยความยุติธรรมของประเทศโดยภาพรวมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

This dissertation presents guidelines for developing the mediation system in the Court of Justice in Thailand. The mediation system is an important process in alternative dispute resolution (ADR). Its conceptual framework is derived from a theory of conflict involving the view that all human beings are different in a variety of fashions. As such, conflicts are inevitable. A philosophy of conflict management need not entail automatic recourse to coercion. Managing conflict can instead be irenic to the end of maintaining good relationships between individuals even when there have been conflicts between them. In this light, then, this dissertation presents an account of how the principle of mediation has evolved both domestically and

internationally from its origins in informal mediation processes at the community level to the formal procedures in the Court of Justice.

Accordingly, this dissertation investigates (1) the problems in and obstacles to the proper administration of the mediation system. Additionally, (2) guidelines are proposed that will conduce to greater efficaciousness in administering the mediation system in the Court of Justice. Finally, (3) further guidelines are offered to the end of fully developing the practice of mediation throughout the judicial system, thereby ensuring complete coverage.

In order to meet the objective of this investigation, the researcher pursued a qualitative approach. Therefore, in carrying out this investigation, the researcher gathered apposite information by means of conducting in-depth interviews with qualified informants.

Findings are as follows:

In order to render the system of mediation more efficient it is necessary to concentrate on certain fundamental factors. Thus, there should be adequate governmental support through allocating sufficient resources. Moreover, relevant legal measures should be distinct and free of ambiguity. The legal personnel involved in the process should be fully trained and given adequate remuneration. In addition, positive attitudes towards the system of mediation should be widely inculcated. In regard to developing a fully-fledged system of mediation, the process must be systematically operated in a fashion akin to that of the Court of Justice itself. Furthermore, valuable lessons can be learned from the Court of Justice in developing this system of mediation in respect to

the aspects of patterns, knowledge, development of policy, legal regulations and the experience of legal personnel.

It is obvious that problems in and obstacles to proper operations are more or less the same as in the Court of Justice. The researcher is convinced that suggestions made in presenting the results of this investigation can be used to improve the process of mediation such that it will be appropriate to Thai social conditions and will aid in bringing about a justice system which is overall more effective.